

КОМУНІКЕМИ В ОПОВІДНІЙ СТРУКТУРІ ПРОЗИ ПИСЬМЕННИКІВ БУКОВИНИ

Визначено стилістичні функції комунікем, пов'язаних із фатичною, інформаційною, волюнтаривною та емоційно-експресивною функціями. Окреслено семантичні й структурні особливості цього засобу стилізації розмовності в мові сучасних письменників Буковини. Відзначено комунікеми з регіональними ознаками повсякденної побутової комунікації.

Ключові слова: функція мови, комунікема, розмовність, стилізація, діалектизм.

У зв'язку з розвитком комунікативної лінгвістики та її підрозділу комунікативної стилістики дедалі більшу увагу привертають не лише лексико-фразеологічні, але й синтаксичні засоби відображення культури спілкування в тому чи тому мовному середовищі – діалектному, соціолектному, конвенційному тощо. Зазвичай, дослідники мови прозаїчних творів звертають увагу на стилістичні особливості синтаксису прози, опрацьовуючи варіантність структур простого чи складного речень (П.С. Дудик, С.Я. Єрмоленко, В.В. Шиприкевич, Н.В. Кондратенко та ін.), виокремлюючи домінуючі синтаксичні ознаки в організації оповіді того чи того письменника. Мовний матеріал прози сучасних письменників Буковини також засвідчує активність структур експресивного синтаксису – неповні речення, слова-речення, що певною мірою опрацьовано й представлено у статтях Н.В. Гуїванюк [3], М.В. Цуркан [7; 8] та ін.

Натомість поки практично поза увагою фахівців зі стилістики художнього тексту залишаються *комунікеми* як ситуативні кліше, ідіоматичні одиниці мови зі стертою семантикою, компоненти висловлення з ознаками дискурсивного закріплення, що виразно відображають орієнтацію ідіостилістики твору на розмовність, діалогічність, усність. Інвентаризувати такі одиниці в реальному мовному спілкуванні доволі складно. Тому важливо використовувати й літературні тексти як джерело вивчення оповідної структури творів з погляду пізнання, фіксації, граматичної та семантико-стилістичної класифікації готових одиниць, сформованих у комунікативній свідомості етно-національної спільноти. Свого часу Н. В. Гуїванюк зауважувала, що такі предикативні мінімуми „не можна ставити в один ряд з двоскладними чи односкладними реченнями, бо вони тісніше пов'язані з текстом і, як правило, не побудовані за чітко визначеними граматичними зразками” [3, с. 274].

Мета нашого дослідження – аналіз комунікем як засобу стилізації розмовності в прозових

творах буковинських письменників.

Комунікеми тлумачать як стійку сукупність результатів мовомисленнєвого процесу, який забезпечує комунікативну поведінку нації, групи, особистості. Адже у творах, орієнтованих на стилізацію розмовності, на діалогічність усного спілкування як засобу мовно-естетичного моделювання дійсності, без таких одиниць не може бути досягнуто ефекту природності, спонтанності, невимушеності в комунікації персонажів.

У сучасній лінгвістиці усну літературну мову та інші різновиди повсякденної національної мовної практики вивчають з превалюванням саме такого підходу з урахуванням наявності в ній мовних форм, пов'язаних із певними комунікативними ситуаціями, експресивними різновидами мови. Ідеться про те, що в спонтанному спілкуванні здебільшого не конструюють заново речення, а використовують сформовані впродовж тривалої традиції спілкування, пристосування мови до ситуацій, готові блоки, кліше, зврати, зрощення службових або службових і повнозначних частин мови. Для їхнього позначення в теорії комунікації, прагматичної лінгвістики, функціонального синтаксису використовують різні терміни – „стійкі фрази”, „стійкі речення”, „комунікативні формули”, „рутинні формули”, „приказки” (Т.Ф. Осипова), „вигукові фразеологізми” (П.С. Дудик, Н.Д. Бабич, О.В. Кунін, А.Г. Назарян та ін.), „комунікативи” (І.О. Шаронов, О.К. Кожина, О.Ю. Вікторова), „комунікати” (Г.В. Валімова, Н.В. Гуїванюк, С.Я. Єрмоленко, С.П. Бибик), „комунікеми” (В.Ю. Мелікян, А.В. Чугуй), „релятиви” (Г.В. Валімова, Д.І. Квеселевич), „неподільні речення” (Г.В. Валімова, В.Ю. Мелікян, О.К. Кожина, О.Л. Куksа, Г.Т. Кузь, Л.В. Куценко, П.С. Дудик та ін.), „граматичні ідіоми” (І. А. Шаронов), „квазі-речення” – вокативні, вигукові, метакомунікативні (А. П. Загнітко), „стилістична сегментація” (Н. Ю. Шведова). Поділяємо думку про адекватність терміна „комунікема”, що утворюється за аналогією до *сема, семема, лексема, стилема* і под., тобто одиниця певного рівня мови. У нашому вживанні – текстового, дискурсивного.

Для окреслення стилістичних особливостей комунікем в оповідній структурі сучасної прози письменників Буковини важливо визначити не стільки особливості їхньої структури, скільки прагматичні завдання в конкретних стилізованих ситуаціях, де комунікеми виконують фатичну, інформаційну, волюнтаривну функції, передають широку гаму емоційно-експресивних

станів, реакцій мовців-персонажів.

Так, маркерами стилізації побутового спілкування є комунікеми, що в реальній мовній практиці виконують фатичну функцію. Йдеться про клішовані звороти, орієнтовані на вживання в таких ситуаціях:

а) територіально марковані привітання: *Юр'яна саме клала на стіл миску з яблуками й горіхами, коли непрошений гість, скинувши шапку, заговорив: – Щастя-здоров'я, із святим Василієм! Христос народився! Колядники кволо відповіли „Славімо його” й уже млявіше пішли наздоганяти Грицькову скрипку* (Н, с. 10); – *Слава Йсу! – Навіки слава Богу!* (Н, с. 66);

б) привітання-запитання з метою почати розмову, які з наступною реплікою утворюють своєрідні ритуальні діалогічні єдності на зразок: *Як спали, таздо? – крикнув Павло до зустрічі й засміявся: – Ідеши помагати? Я то спав на руці, не на кулаці. А як ти?* (МН, с. 54);

в) звертання-знайомство: *А ти чия будеш? – запитала раптово, перескочивши з думки на думку* (Н, с. 151);

г) звертання-запрошення: *Ганько, голубко, знайди на секунду, посидь коло мене, поговори, я ж тебе вже сто років не бачила!* (КТ, с. 3);

г) ритуально-обрядові кліше, притаманні для сценаріїв: весілля (*– Просила пані молода, тато й мама пані молоді і я вас дуже файно прошу, абись'те були такі ласкаві прийти до нас на весілля завтра рано в Старі Кути. – Файно дякую, дружечко. Веселіться здорові. Й аби щастя приходило до хати молодих так, як ви, пані дружко, прийшли сьогодні до мене. Але ти, дружечко, не сказала до кого кличеш, – говорив ледь чутно, ніби просив, господар* (Н, с. 156); похорону (*Прийми, Боже, грішну душу раба Божого Дмитра в царство Твоє небесне, а нас заступи заборони від злого умислу й дурного діла... – незвичними словами закінчив молитву старший Чев'юк і сів на своє місце. В голові стола* (МН, с. 13); –... *Мамко наша солоденька, радосте наша утішна... Нащо нас посиротили, в біді лишили... – схлипувала Варварка ...* (Н, с. 77); тостуванням-побажанням (*Я п'ю до вас, пане Довгопол! Дай, Боже, вам добре здоров'я і файну любовку!* (Н, с. 11); – *Будьмо, бо ми того варті!* – і з кожним козаком цоркнувся (ЦХ, с. 129); *А-а-а давайте, за баб-с, як у нас колись казали* (І, с. 64); прощанням (*Щасливої дороги, донцю! І весело опровадити вам тоту забаву* (Н, с. 151); – *Коли так, то рахуйте, що вже скликано. Зосталося лиш розпочати. Чи готові? Тогди – з Богом!* (ЦХ, с. 128); висловленням подяки (*А по всьому пан отаман Каправка сказав коротку промову: – І шо би ми робили без вас, жидів, пане-друже Авелю?! – не міг уявити собі пан-сеньор генерал Мірча* (ЦХ, с. 218).

Інформаційна функція комунікем, характерних для усного розмовного спілкування, пов'язана, на нашу думку, з актуальністю корелятивних груп комунікем – ті, що виражають семи 'ствердження' – 'заперечення'.

Окрім традиційних засобів ствердження – уживання стверджувальних часток та їхній комбінації в цій функції (*Ваш-ша, наш-ша... Ще чия? Ото ж бо. Вона належить лише Богові.* (І, с. 193), у стилізованій усній мові персонажів засвідчено вокативні сталі структури: *Боже, як сумно й гірко! І як хочеться казки, щасливої, доброї казки зі щасливим кінцем! Хоч сама собі нафантазує чуда-дива! А чом би й ні! Із твоєю фанта-а-а-азією... – як любив дорікати Шурко* (КТ, с. 72); ситуативні комунікеми, пов'язані з використанням повтору лексичної одиниці у функції підтвердження певного факту, що вона номінує, як-от: *– Дома тазди? – мертвою голосом запитала в порожнечу й почула з глибини сіней: – Дома-дома, просимо дуже.* (Н, с. 155).

Засвідчуємо, що деякі стверджувальні комунікеми мають характерні фразеосхеми на зразок: 'скільки житиму, стільки...' : *Скільки житиму, стільки й жатимусь тих спогадів про чорно-рябу корову і зеленого претендента! Най Бог милує не лиш нас, крайців, а й усі країни світу від таяких президентів!* (ЦХ, с. 202); 'маєте щастя, що...' : *– Йй-ййй! Ну-у, па-ане Лєшику, чи то Васьо, маєте щастє, шо кріс не при мені, бо не відаю, шо би-и-м бу-у-уло...* (ЦХ, с. 49); 'Н як Н' : *Правда, казав Зеник, що дуже ті феміністки вівкають в непідходящий момент і поняття не мають, що таке вареники і з чим їх ліплять, а при згадці про холодець шукають холодильника, що в наших краях велика рідкість. А так – жінки як жінки...* (ЦХ, с. 194).

Різний ступінь фразеологізації компонентів мають комунікеми із семантикою заперечення. Одні з них – клішовані комбінації заперечних часток (*Фрозина супроти цього зла нічого не може. Ані ніц* (Н, с. 93), заперечних часток і сленгізмів (*Ні фіга*, – кволо заперечував Люднюк (ДЗ, с. 230), другі – це вокативні фраземи (*Боже збав! Я сам баную тежко, що козацтво – не запомага в цій світій справі, але ж не від атеїзму, а лиш через владу кляту Покукальського!* (ЦХ, с. 75), паремійні висловлення (*– А шо нема – то нема!* (ЦХ, с. 33); інтонаційні фразеологізми (*– Буде він з вами панькатися*, – це означало, що помічник уже знає результати переговорів (І, с. 187).

Найширше коло комунікем з інформаційним навантаженням відбивають орієнтацію комунікації на утвердження істинності чогось, підтвердження реальності тих чи тих фактів. Так се-

мантику 'істинності' мають стійкі звороти паремійного типу: *Зате – що правда, то правда – ціни зросли неймовірно, у тисячі разів* (ДЗ, с. 132); *Нічого не вимагали ні від вас, ні від своїх підлеглих – це й слону зрозуміло* (І, с. 188).

Загалом інформаційні комунікеми „обслуговують” широке коло ситуацій. Ось найхарактерніші з них: а) констатація факту зміни ситуації, відчуттів: – *Наконець! Аж легше стало!* (ЦХ, с. 108); *О-о-о! То це інша справа, тепер і ми можемо полегшено зітхнути!* (І, с. 79); б) констатація факту: *...поляризації провладних кланів – то квасять по-чорному, то повстають барвисто на Великий Перманент, окремі відтинки якого піарцики-технологи час від часу зафарбовують в інший* (ЦХ, с. 105); г) вираження впевненості: *Про всяк випадок в одній солідній конторці начальником служби безпеки себе замельдував. А далі буде видно* (І, с. 177); г) припущення: *Тим паче, завтра може вже не бути. От дістанеться комусь халява!* (І, с. 179); – *Виглядно, що то й не Сандулякова Анна...* (Н, с. 62); *... молодиця щось йому криве сказала, відей, запитала...* (СД, с. 34) – діал. 'здається, либонь, мабуть' (СБГ, с. 53); д) пригадування чогось: *Жили, наче цуцики кімнатно-покойові, навіть вітер не дмухне, хмара не заступить, а жерли, ж без пам'яті та самі марципан-а-ни. Ото житуха була...* (І, с. 129); е) привертання уваги до мови. Йдеться про моделі вставних конструкцій-комунікем зі словом: *кажу/кажуть/розказують/скажу (О, таки правду кажуть, ти фантаст* (БР, с. 33); – *...А ви, розказували люде, масте тут якийсь гіпноз...* (СД, с. 62). Такі комунікеми характерні для текстів із переповідною модальністю [2, с. 281-293]; е) вибачення за сказане: – *Хоч ти мені трохи й свояк, але якась ви така фамілія, чоловіче, що ліпше її не мати, вибачей мені на слові* (СД, с. 178).

Стилістичний потенціал щодо вираження багатоманіття модальності в тому чи тому діалогові пов'язаний із реалізацією через комунікеми волюнтативної функції мови – вираження волі щодо співрозмовника: прохання, запрошення, порада, спонукування тощо. Для комунікем із модальністю 'прохання/наказ' притаманні такі граматичні ознаки:

а) уживання дієслова у формі наказового способу (– *А це ви себе питаєте, а не мене, бо що я маю до ваших виборів, як і до влади, коли мене на чати поста-вив пан голова Покукальський, от його й бийте!* (ЦХ, с. 146); *Йой, дайте мені, пане Мірчо, спокій з тою старозою!* (ЦХ, с. 134); – *Прошу пана отамана, дайтеся на стримання!* (ЦХ, с. 138);

б) ситуативне навантаження відповідних: модальних часток, як-от: – *Дурне тобі в голові, Зеновію, але не Хмельницький. Ти би, коли такий*

фист мудрий, був спитав того корчмаря, хто нині у нас президент? (ЦХ, с. 234); *Обійдемося меншими втратами – віддамо молодорддинській навалі феміністок, най що хоче, те з ними роб'єт...* (ЦХ, с. 113); *стартових часток (– Та лиші-тси з тими кайнами і тим більше школою! – наразі скрикнув стривожено Самовидець-Варцаба* (ЦХ, с. 219); *Та не тягни-и, зараз хазяйка при-дють, беде тобі ревкомісія* (І, с. 199);

г) використання кліше із сакралізованими номінаціями (– *Допилися, іроди! Пілати! Допилися... кайни... Ади, кров уже їм ярила... Мати Божя, спаси й помилуй!* (ЦХ, с. 143); *Най Бог милує не лиші нас, країнцив, а й усі країни світу від таких президентів!* (ЦХ, с. 202);

г) використання еліптичних структур, закріплених за певними діями з предметами, особами: *Толяне, Толяне, до дроту, шеф викликає* (І, с. 53).

Засвідчено в мові аналізованої прози й кілька комунікем-фразеологізмів із зазначеною семантикою, що їх уживають відповідно до ситуацій: *Знаємо, знаємо, ближче до теми* (І, с. 195); *Досить триндіти! Розповідайте все по порядку* (ДЗ, с. 196); – *Тихо ша! Розпірхались, як когуце! – кинувся між розпалених хлопаків екс-фермер Цімборський* (ЦХ, с. 172) тощо.

Насичена мова персонажів і комунікемами, утвореними за характерними фразеосхемами, що пов'язані з: а) уживанням дієслів із семантикою прохання (*Попрошу не розводити базар* (І, с. 47) – модель 'п о п р о ш у . . . .'; б) комбінацією заперечних, умовних часток, спонукальних вигуків і повнозначних слів у наказовій формі (*А тепер марш з хати, аби я більше лаби твоєї і тут не виділа!* – *кричить вона криком лютої джерелівської молодиці* (ДЗ, с. 203) – модель 'а б и я б і л ь ш е т у т . . . .'; – *Не клей целочку, Ляно, розстав їх кра-а-аце. Та-а-ак!* (І, с. 8) – модель 'н е к л е й . . . .'; *Ану зараз же марш до храму і відмоли всі гріхи* (І, с. 88-89) – модель 'а н у м а р ш д о . . . .').

Близька до попередньо окресленої група комунікем із семантикою 'настанова/побажання'. Національно-культурного колориту їм надають:

1) сакралізовані номінації, як-от: – *Когди так, то рахуйте, що вже скликано. Зосталося лиші розпочати. Чи готові? Тогди – з Богом!* (ЦХ, с. 128); – *Бійтиси Бога, пане Мірчо, пана ота-Ана не ввізнали!* (ЦХ, с. 128); *Господь з вами, вуйку* (ДЗ, с. 228); *Е-е-е, Господи, най легко спочиває, а нам його згадувати* (Н, с. 228); – *Скажіть спокійно, так і так, баба Юстина вмерла, земля їй пухом і царство небесне, а щоби не захлиналися в телефон . . .* (Н, с. 235);

2) міфоніми: *Та біс його бери, як вони там насправді розцінюють нашу поведінку* (БР, с. 22); – *Холера його знає, що за народ пішов, – далі*

бурчала Марія Герасимівна, раз по раз обсмичуючи жакет (Н, с. 202);

3) ситуативно закріплені етикетні формули (– **Йди здорова**, – приклала руку дашком до чола жінка й стиснула плечима (Н, с. 154); **Отак, молодице. Будь мені здорова!** (Н, с. 97). Загальнокультурний досвід засвідчує семантика паремій (– **Ти не суди за всіх по собі!** – не погоджувався Троян (І, с. 78).

Для вираження семи ‘погроза’ персонажі ‘вживають’ характерні вокативні фраземи з відповідним ритміко-інтонаційним оформленням висловлення (*Та я там... піднімаю твою Росію!.. гарую на таких Вась, як ти, а ти... Ти тут розкошуєш, серед цього раю, і навіть мови не вичив?! Та я! Та я тебе!..* (КТ, с. 116); – *Угух! Усіх повиганяю! Проспали! Та я ж вас...* (І, с. 16). Факт погрозити в тому чи тому висловленні може бути встановлений за допомогою додаткової комунікеми, яка з т. зв. основною в комунікативній ситуації перебуває у відношеннях підрядності, пор.: *Город не полений... В хаті миші, як коні, гасают, а в городі вовки виют. Йой, тето, йдін собі, куди йшли, Христом Богом молю, бо я за себе не одвічаю!* – мало не ридав Ільо, пориваючись встати (ЦХ, с. 145).

Комунікеми для вираження **намірів** містять характерні для таких ситуацій умовні частки: – *Хотіла тебе щось просити...* – *Лиш проси дуже... отако...* (Н, с. 85); – *Отак би лягла тут у вас та й не йшла би далі*, – казала сама собі, – *але мушу йти, щоби завидка добратися до Кутів.* (Н, с. 164) і под.

Із численними комунікативними ситуаціями пов’язані **комунікеми-інтер’єктиви**, зокрема імперативні вигуки з конкретно процесуальною модальністю: – *Гай, буде вам знущатися*, – *Корнелія явно не сподівалася на таку похвалу, через що затнулася* (Н, с. 132) – *гай*: вигук, діал. (ВТССУМ, с. 170 ‘гайда’), вигук захоплення, спонукання (СБГ, с. 66); – *А-а-ади!!! А я гадав – Покукальський!* (ЦХ, с. 5) – *ади*: вигук ‘ось дивись’ (СБГ, с. 18); *Мой, Джіаю, пошкрібайси у свому Інтернеті – що там вгорі чути, може, вже й по виборах, а ми правди сподіємось?* (ЦХ, с. 122) – *мой*: вигук ‘агов’ (СБГ, с. 294) і под. Саме наведені одиниці усної розмовної комунікації виявляють специфіку побутової розмовної мови на Буковині. Як зауважила Н. В. Гуїванюк: „Це суб’єктивно-модальні вигуківі форми на зразок: *ади, мой, адить, йой, гай, гой, вайльо, варе, відей* (у гуцулів, буковинців, покутян), *лем* (у лемків), які оформляють емоційну рамку авторського висловлення” [4, с. 324].

Найбільше варіантності спостережено в комунікативних ситуаціях, де уявні співрозмовники виявляють через комунікеми певні **почуття**,

емоції, дають експресивну оцінку подіям, реаліям, іншим особам тощо.

За нашими спостереженнями, доволі активні, частотні в мові персонажів комунікеми із семою ‘здивування’. Вони відтворюються за характерними фразеосхемами: комбінації часток (*Він, най його лихе озме, як той хамельйон – яка б не була влада, він – при кермі! Це ж треба так віродитись!* (ЦХ, с. 5) – модель ‘це ж треба так...’); комбінації службових частин мови і займенника: – *І чо’ це в нас толку нема, коли всі такі розумні? – дивувався сам до себе Газда Николок з Клокички* (ЦХ, с. 47) – модель ‘і чого це в нас...’; – *Не кажіт... Та хіба я пан Варцаба, абись знати, який день, тим не менше – число, що ти вчипився* (ЦХ, с. 3) – модель ‘що ти...’; – *Я ж не сам, а з дамою, чи в тебе, Ігорку, повилазило?* (І, с. 73) – модель ‘чи в тебе...’; *Та який секс у біса, Ілю, коли почався революційний підйом на 101 виток виборчого перманенту?!* (ЦХ, с. 176); – *Та я-а-ак ти смієш, парашутисте нещасний!* (І, с. 63) – модель ‘та як...’.

Сема ‘здивування’ закріплена й у клішованих нерозривних реченнях на зразок: *От я – скільки живу, то все ся дивую, звідки ви такий мудрий?* (ЦХ, с. 9); – *Йой, матуше, і як вам не надоїст – тої самої та тої самої вже котрий рік?!* (ЦХ, с. 139), а також фразеологічні звороти на зразок: – *Це що – бунт на кораблі?* – *здивувався керівник, ставши перед збуреними пасажирами* (КТ, с. 171). Цей тип модальності передають вокативні структури на зразок: – *Ма-м-ммо мо-о-я! На шо я жите стратив, мой, Митре темний! Світа не виджу – борюси!* (ЦХ, с. 5); – *Авжеже! Знайшов смішки!* – *загуло козацтво* (ЦХ, с. 142); – *Ну, тітко Ганько, ви й артистка! Насмішили!* (КТ, с. 21); *Ну що за противний характер! Таке людині казати! Наче Ганька жадна кришки хліба!* (КТ, с. 27).

Емоцію здивування в певних ситуаціях виражають і характерні питальні комунікеми, їхне нанизування: – *Про шо ви тиркочете, пане голово і решта вар’єтів, про яку Европу? Он за сільрадою теля в нужник впало, три дні рує, нікому поретувати!* (ЦХ, с. 155); *Я-а-ак? Ви не знайоми?* (І, с. 93); *А от стоїть і обсуждає! Рідну кров! Ну? Як це назвати?!* (КТ, с. 7) і под.

В аналізованих творах засвідчено й емоційно-експресивні комунікеми на позначення багатьох інших станів, спектр яких важко вичерпати.

Настанова на стилізацію особливостей мови й вимови в рідномовному регіоні спричинює насичення деяких діалогів комунікемами з діалектизмами: лексичними (– *Та якось невдобно*, – *зацеремонився Гапоша* (І, с. 88), фонетичними

(*Нащо дурно гвалт здоймати за пустов флешков, коли Паприкашу повну принесе!* (ЦХ, с. 77); *А що, нічо, симпатьяга* (I, с. 145); *Го-го, Лодимире Йосафатовичу, одку!* *Скіки літ, скіки зим*, – *непідроблено зрадів Помідор* (I, с. 171), граматичними (*Прошу пана отамана, дайтеся на стримання!* (ЦХ, с. 138).

Отже, сучасні прозаїки Буковини активно використовують стереотипні мовні одиниці, аналогізовані за структурою словосполученню чи реченню, з метою стилізації усності, відтворення природності ситуацій побутового розмовного спілкування. Комунікеми у стилістичній структурі прози репрезентують як регіонально маркований етнічний, так і загальномовний національний колорит повсякденного спілкування буковинців, гуцулів, покутян.

Література

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф. С. Бацевич. – К. : Академія, 2004. – 342 с.
2. Гордій О. Фразеологічні експресиви і комунікативи як лінгвістичний феномен / Гордій О. [Електронний ресурс] // Режим доступу до статті: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/2674/1/Hordiy_O.pdf
3. Гуйванюк Н. В. Слово – речення – текст : вибр. праці / Н. В. Гуйванюк. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2009. – 664 с.
4. Гуйванюк Н. В. Особливості розмовного синтаксису у творах Ольги Кобилянської / Ніна Гуйванюк // Науковий вісник Чернівецького університету : зб. наук. статей / наук. ред. Бунчук Б. І. – Чернівці : Рута, 2009. – Вип. 475–477 : Слов'янська філологія. – С. 7–15.
5. Меликян В. Ю. Проблема статуса и функционирование коммуникем: язык и речь / В. Ю. Меликян. – Ростов-на-Дону, 1999.
6. Стернин И. А. Очерк английского коммуникативного поведения / И. А. Стернин, Т. В. Ларина,

М. А. Стернина. – Воронеж : Истоки, 2003. – 185 с.

7. Цуркан М. В. Неповні речення як домінанта творів Марії Матіос / М. В. Цуркан // Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії : зб. наук. праць Рівненського державного гуманітарного університету. – Рівне – Острогор : Вид-во Національного ун-ту „Острозька академія”, 2012. – Вип. 20 (2). – С. 35–39.
8. Цуркан М. В. Слова-речення як константа експресивності розмовного мовлення (на матеріалі творів Марії Матіос) / М. В. Цуркан // Наукові записки. – Острогор : Вид-во Національного ун-ту „Острозька академія”. – 2012. – Вип. 26. – С. 345–351. – (Серія „Філологічна”).
9. Шаронов И. А. Проблемы описания русских коммуникативов, состоящих из служебных слов [Электронный ресурс] / И. А. Шаронов // Режим доступу до статті: http://bonjour.sgu.ru/sites/default/files/2_sharonov.pdf

Джерела ілюстративного матеріалу

- БР – Матіос М. Бульварний роман / М. Матіос. – Львів : ЛА «Піраміда», 2003. – 185 с.
- ДЗ – Кожелянко В. Діти застою / Василь Кожелянко. – Чернівці : Книги – ХХІ, 2012. – 328 с.
- І – Лазарук М. Інавурація / Мирослав Лазарук. – Чернівці : Книги – ХХІ, 2006. – 248 с.
- КТ – Тарасюк Г. Короткий танець на Віденському балу / Галина Тарасюк. – Бровари : Відродження, 2009. – 222 с.
- МН – Матіос М. Майже наколи не навпаки / М. Матіос. – Львів : ЛА «Піраміда», 2008. – 181 с.
- Н – Матіос М. Нація / М. Матіос. – Львів : ЛА «Піраміда», 2007. – 256 с.
- СД – Матіос М. Солодка Даруся / М. Матіос. – Львів : ЛА «Піраміда», 2007. – 186 с.
- ЦХ – Тарасюк Г. Цінь хуань гонь / Г. Тарасюк. – Біла Церква : Буква, 2008. – 256 с.

Определены стилистические функции коммуникем, связанных с фактической, информационной, волюнтаривной и эмоционально-экспрессивной функциями. Очерчено семантические и структурные особенности этого средства стилизации разговорности в языке современных писателей Буковины. Отмечено коммуникемы с региональными признаками ежесдневной бытовой коммуникации.

Ключевые слова: коммуникема, разговорность, стилизация, диалектизм.

The article defined the stylistic features of comunicemas related to phatic, informational, volitional and emotional-expressive functions. Semantic and structural features of this stylization tool of colloquialism are outlined in the language of contemporary writer of Bukovina. There marked comunicemas with regional features of everyday common communication.

Key words: comunicema, colloquiality, stylization, the function of language, dialecticism